

Landbrugslandet Danmark bliver på over halvdelen af sit areal sprøjtet med pesticider i store mængder. Det er et kæmpe eksperiment, for ingen ved, hvad det har af konsekvenser for miljøet og borgernes sundhed.

I serien *Det giftige Danmark* har Informations undersøgende redaktion sat fokus på problemet. De har blandt andet afsløret, at Miljøstyrelsen i årevis ignorerede oplysninger fra landbruget om overdoseringer, der kan true grundvandet. At styrelsen gav Rigsrevisionen indtryk af, at den rettede op på problemet, men i virkeligheden ikke foretog sig noget. At salget af de mest problematiske pesticider er steget markant i Danmark, selv om EU-målsætningen er, at forbruget skal halveres. At miljømyndighederne i interne notater har erkendt, at landbruget har forurennet grundvandet med PFAS-pesticider, og at det kan koste samfundet milliarder. At der bliver sprøjtet med pesticider oven på mere end 40 procent af landets såkaldt drikkevandsdannende områder. Og at myndighederne overså tegn på forurening af grundvandet med et frygtet evighedskemikalie fra pesticider.

Afdækningen fik allerede konsekvenser, før den første artikel blev bragt. Da journalisterne havde forelagt første del af deres research for Miljøstyrelsen, sendte styrelsen den videre til ministeren. Han var efter eget udsagn så alarmeret, at han mente, han i overensstemmelse med ministeransvarlighedsloven havde pligt til at orientere Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg om Informations fund. Efterfølgende indkaldte han partierne bag den såkaldte sprøjtemiddelstrategi, som genåbnede den gældende aftale for at styrke kontrollen med landbrugets sprøjtemidler.

»Det vigtigste er, at partierne nu er enige om at tage hårdere fat i præcis den problemstilling, I har rejst,« sagde ministeren til Information. »Jeres tal var jo korrekte! Vores system er ikke designet, så man lige kan trykke på en knap og få det frem – I har nok også brugt lang tid på det – men man kan altså finde helt tydelige overtrædelser i vores egne tal.«

Forskere på feltet er ligeledes blevet alarmeret over Informations afsløringer. Et typisk eksempel er professor i toksikologi Lisbeth E. Knudsens reaktion på kortlægningen af sprøjtingen oven på landets drikkevandsdannende områder:

»Indtil for få år siden pralede vi med, at vi havde noget af det reneste grundvand og drikkevand i verden. Det kan vi nok godt glemme,« konstaterede hun.

Metodisk er der tale om et arbejde af høj kompleksitet. Se fx metodebeskrivelsen i den ikke så lidt omfattende *Sådan har vi gjort*-boks til artiklen om kortlægningen af brugen af pesticider over drikkevandsdannende områder.

Rygraden i projektet er en database baseret på aktindsigter i 14 års lovpligtige indberetninger til Miljøstyrelsen om anvendelsen af sprøjtemidler. Databasen har journalisterne beriget med data om de enkelte midler og koblet med aktindsigter i andre myndigheders landbrugsdata. Den store database og kreativ brug af programmet QGIS - et open source geografisk informationssystem – gjorde det muligt for dem at lave beregninger og kortlægninger, som myndighederne altså ikke selv havde været i stand til.

Med serien har journalisterne tilvejebragt ny viden om et emne af enorm samfundsmæssig relevans. For den indsats bør årets Cavlingpris gå til journalisterne Sebastian Gjerding, Bo Elkjær og Lasse Skou Andersen samt Anton Geist, der har været tæt involveret som redaktør og skrevet dele af projektet, og it-udvikler Morten Wulff, der har bidraget til dataarbejdet.